

Asia: VN/2287/2020

Lausuntopyyntö työryhmän ehdotuksesta arkkitehtuuripoliittiseksi ohjelmaksi

Työryhmän ehdotus Kohti kestävää arkkitehtuuria

Yleisiä kommentteja työryhmän ehdotuksesta

Pidämme Apoli2020-ohjelmaehdotusta kokonaisuutena arvioiden hyvänä ja monipuolisena. Erityisen hyvää ohjelmaehdotuksessa on sen lähtökohta kestävydestä. Ohjelmaluonnoksessa kestävyyttä tarkastellaan monipuolisesti, ekologisen ja taloudellisen ulottuvuuden lisäksi sosiaalisena ja kulttuurisena kestävytenä.

Ohjelmaehdotuksessa sosiaalista kestävyttä lähestytään mm. ihmisten hyvinvoinnin, terveyden, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden näkökulmista.

Ohjelmassa huomioidaan myös yhteiskunnallisia megatrendejä, joita ovat mm. digitalisaatioon, monipaikkaisuuteen sekä työn irtoamiseen ajasta, paikasta ja rakenteista kiinnittyvät kehityskulut. Tällä on myös laajakantoiset vaikutuksensa myös rakennettuun ympäristöön.

Sosiaalinen segregaatiokehitys etenee myös Suomessa. Uusimpien segregaatiovertailujen mukaan Suomi ei enää ole erityisen tasainen paikka. Erityisesti pääkaupunkiseudulla on havaittavissa, että suomalaiset kaupungit alkavat eriytymisen suhteen lähestyä keskieurooppalaista tasoa. Suomessa on todennettavissa merkkejä asuinalueiden välisten sosioekonomisten ja etnisten erojen kasvusta ja syvenemisestä, erityisesti pääkaupunkiseudulla ja muutamilla muilla suuremmilla kaupunkiseuduilla (Vilkama ym. 2014; Kortteinen & Vaattovaara 2015; Kauppinen & Vaalavuo 2017; Stjernberg 2017). 2000-luvulle tultaessa eriytymisen tahti on hieman hidastunut, mutta suunta on monelta osin jatkunut samankaltaisena – tai vähintäänkin jo syntyneet alueelliset erot ovat jääneet pysyviksi.

Arkkitehtuurilla on merkittävät vaikutukset rakennettuun ympäristöön, ja myös ihmisten kokemuksiin ympäristön laadusta ja viihtyisyydestä. Ihmisten kokemuksilla ja toiminnalla on puolestaan yhteyksiä hyvinvointiin ja terveyteen.

Sosiaalinen kestävyys voidaan kaupunki- ja kuntakehittämisessä ymmärtää laaja-alaisesti. Se koskee asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, yhteisön kestävyyttä, kuten esimerkiksi sosiaalista vuorovaikutusta, osallisuutta ja turvallisuutta sekä sosiaalista yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuus voi tarkoittaa ihmisten pääsyä palveluihin, erilaisten palveluiden tarjoomaa, kouluja ja julkisia tiloja.

Sosiaalisesti kestävä kaupunki on ihmisiä tasavertaisesti ja yhdenvertaisesti kohteleva, ihmisarvoa kunnioittava, oikeudenmukainen, eriarvoisuutta hyvinvoinnissa, terveydessä ja osallisuudessa vähentävä, oikea-aikaisia ja tarpeisiin osuvia palveluita ja tukea tarjoava. Näitä asioita ohjelmaluonnoksessa tuodaan esille.

Luku I Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuus

-

Luku II Yhdenvertaisuus ja osallisuus

Yhteisöllisyys ja osallisuus syntyvät ihmisistä, ja heitä yhdistävistä tiloista. Rakennetulla ympäristöllä on siten paljon vaikutuksia ihmisten yhteisöllisyyteen. Yhteisöllisyydellä ja sen kokemuksilla on puolestaan yhteys ihmisten toimintakykyyn, hyvinvointiin ja terveyteen. On havaittu esimerkiksi, että päivittäiset kävelyt ja tunne siitä, että on osa naapurustoa, lisäävät ikäihmisten sosiaalista aktiivisuutta.

Rakennetussa ympäristössä erilaiset yhteis- ja yhteisölliset tilat ovat tärkeitä. Suomessa ja kansainvälisesti rakennetuissa ympäristöissä on edistetty yksittäisten rakennusten lisäksi myös kokonaisten kortteleiden rakentamista, joissa eri ikäiset asukkaat, erilaiset palvelut ja toiminnot saadaan kohtaamaan uusin tavoin arjessa. Näin luodaan uudenlaisia edellytyksiä myös osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle.

Pidämme hyvänä lähtökohtana ohjelmaluonnokseen kirjattua periaatetta, jonka mukaan rakennetun ympäristön yhteys sosiaali- ja terveystieteiden kanssa halutaan ymmärtää nykyistä laajemmin. Rakennetun ympäristön yhteyttä ihmisten kokemaan toimintakykyyn ja osallisuuteen on syytä tutkia ja seurata aiempaa syvällisemmin sekä ottaa käyttöön tätä koskevia mittareita. Hyvää ohjelmaluonnoksessa on myös vuorovaikutteisten suunnittelumenetelmien painotus.

Sosiaalisesti kestävä, osallisuutta edistävä rakennetun ympäristön suunnittelu painottaa ainakin seuraavia periaatteita, joita olisi hyvä peilata ohjelmassa vielä nykyistä syvällisemmin:

- Asuinympäristöstä huolehtiminen
- Merkityksellisten ihmisten asuminen lähellä

- Toimivat naapurustosuhteet
- Elävä sosiaalinen elämä
- Sopiva monimuotoisuus asukkaiden erilaisissa taustoissa
- Sosiaalisesti turvallinen olo
- Alueen hyvä maine kuva
- Asukkaiden huolenpito toinen toisistaan.

Pidämme tarkoituksenmukaisena ja kannatettava toimenpiteenä sitä, että tietoisuutta rakennetun ympäristön hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista lisätään. Tätä toivoisimme täydennettävän sillä, että lisätään tietoisuutta rakennetun ympäristön vaikutuksista myös ihmisten osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen.

Luku III Talous ja kansainvälisyys

-

Luku IV Merkitys ja identiteetti

-

Luku V Koulutus ja tutkimus

-

Kuitunen Soile
Kuntoutussäätiö